

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

BK-VII.0520.74.2024
Warszawa, 20 maja 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku na interpelacją nr 1698, złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana Posła Jacka Tomczaka w sprawie wprowadzenia tabel alimentacyjnych, uprzejmie przedstawiam poniższą odpowiedź.

Uprzejmie informuję, że w obszarze zagadnienia dotyczącego tzw. tabel alimentacyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są obecnie prace polegające na przeglądzie europejskich rozwiązań dotyczących sposobu ustalania wysokości świadczenia alimentacyjnego. Do analizy zgromadzonego w ten sposób materiału i wypracowania propozycji tabel alimentacyjnych powołałam zespół roboczy złożony z przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości i Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości.

Z pierwszych ustaleń prowadzonego przez zespół przeglądu wynika, że wśród krajów Unii Europejskiej tylko nieliczne odwołują się do opracowanych tabel określających wartość alimentów, traktując je przy tym jako narzędzie pomocnicze dla sądów w ustalaniu zakresu świadczenia. Ostateczna decyzja co do wysokości alimentów zawsze należy do sądu.

Do krajów tych zaliczają się: Francja, Austria i Niemcy. Niewątpliwie najbardziej rozpowszechnioną w świadomości naszych obywateli jest tzw. „*tabela düsseldorfska*” stosowana w ostatnim z wymienionych krajów. Zauważyć należy, że tzw. tabele alimentacyjne funkcjonują we wskazanych państwach obok kodeksowych regulacji z zakresu alimentów w formie wytycznych dla sądu (Niemcy), tabel referencyjnych (Francja), czy tabel wartościowania (Austria). Konstrukcje tych tabel, co do zasady, określają świadczenie w oparciu o kryterium dochodu rodziców oraz wieku dziecka. Obok systemów przewidujących tabele alimentacyjne funkcjonują w Europie uregulowania, w których określa się minimalne świadczenia alimentacyjne (Irlandia, Chorwacja, Słowacja, Bułgaria, Łotwa, Rumunia) - kwotowo (Irlandia) lub procentowo od dochodu. Inny zakres dochodzonego świadczenia wymaga oceny sądu. W pozostałych krajach Unii Europejskiej system ustalania zakresu świadczenia alimentacyjnego jest zbliżony do tego obowiązującego w Polsce tj. sąd ocenia potrzeby dziecka i możliwości rodzica bez jakichkolwiek ogólnych kryteriów dotyczących wysokości świadczenia.

Wstępne analizy możliwości recepcji tabel alimentacyjnych na polski grunt pozwoliły zdiagnozować wrażliwe obszary dla tej instytucji. Należą do nich:

1. Brak wiarygodności co do składanych przez strony zaświadczeń o wysokości faktycznie osiągniętych dochodów, w szczególności przez zobowiązanych do alimentacji (zaniżanie zaświadczeń o zarobkach, umowy o pracę na część etatu a praca na cały etat, otrzymywanie części wynagrodzenia poza oficjalnym uposażeniem, wykonywanie pracy bez umowy). Takie działania ewidentnie zmierzają do pokrzywdzenia uprawnionego do świadczenia.

2. Przywoływane tabele alimentacyjne są jedynie narzędziem pomocniczym dla sądów – nie ma obligatoryjności zasądzania świadczeń wskazanych w tabeli. Decyzja o wysokości świadczenia zawsze i tak należy do sądu, który mimo tabeli musi rozważyć wszelkie okoliczności wpływające na potrzeby dziecka i możliwości zobowiązanego (obok tabel system ten zawiera wiele odstępstw, które wpływają na zakres świadczenia).

3. Istnieją istotne różnice w zakresie potrzeb dziecka i możliwości zarobkowych zobowiązanych zależnie od np. miejsca zamieszkania, co utrudnia ustandaryzowanie sztywnych tabel alimentacyjnych.

W treści interpelacji odwołano się do danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) lub Centrum Adama Smitha, które miałyby posłużyć do opracowania tabel alimentacyjnych oraz waloryzacji świadczenia alimentacyjnego. Zauważyć należy, że wskazane opracowania mają charakter szacunkowy i przybliżony. Dane prezentowane przez Centrum Adama Smitha wskazują na ogólny koszt wychowania dziecka do chwili ukończenia przez nie 18 roku życia. Dane GUS podają natomiast ogólny koszt utrzymania członka rodziny i procent, jaki w budżecie rodziny zajmuje wychowanie dziecka. Na tej podstawie oszacowano, że np. w roku 2021 średni miesięczny koszt utrzymania to: 900 zł w przypadku jednego potomka, 720 zł – dwojga, ponad 570 zł – trojga.

W opracowaniach GUS zwrócono uwagę na znaczną rozbieżność w kosztach i dochodach rodzin w zależności od rejonu Polski, na co wskazano powyżej. Przykładowo z danych GUS za 2018 r. wynika, iż średni dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w rodzinie 3-osobowej w Polsce wyniósł 1 821,2 zł, a średni udział kosztów miesięcznych związanych z wychowaniem dziecka w tym modelu rodziny wyniósł 19,6% dochodu rozporządzalnego. Ponadto wskazano, że województwo mazowieckie znacznie odbiega od średniej krajowej struktury dochodów oraz kosztów związanych z dziećmi – średni dochód rozporządzalny jest wyższy aż o 20%, a udział kosztów utrzymania 1 dziecka w dochodzie rozporządzalnym rodziny trzyosobowej jest najniższy w kraju i wynosi 16,5%. Na skrajnym biegunie znajduje się województwo podkarpackie – ze średnim dochodem rozporządzalnym na 1 osobę w rodzinie 3-osobowej niższym aż o 20,4% od średniej w kraju, a koszty utrzymania 1 dziecka stanowią aż 24,1% dochodów rozporządzalnych rodziny. Dla 4 kolejnych województw z najwyższą wysokością dochodu rozporządzalnego rodziny 3-osobowej (woj. śląskiego, dolnośląskiego, pomorskiego oraz zachodniopomorskiego), udział kosztów związanych z dzieckiem stanowi 19,0%-19,4%. Dla pozostałych województw koszty wychowania dzieci obciążają bardziej budżety rodzinne – na poziomie pomiędzy 20,1% a 21,2%.

Z raportu GUS za rok 2022 wynika, że koszty wychowania dzieci są stosunkowo wysokie i sięgają od 15 do 30 proc. budżetu rodziny. Koszty te zmieniają się w tym przedziale w zależności od liczby dzieci, ich wieku i etapu edukacji.

Przywołane informacje wskazują, że jednolite dla całego kraju określenie świadczenia alimentacyjnego jest utrudnione.

Pragnę jednak zapewnić, że Ministerstwo Sprawiedliwości będzie realizowało zadania zmierzające do opracowania tabel alimentacyjnych. Liczymy przy tym, że wypracowany model będzie korzystny zarówno z punktu widzenia uprawnionych, jak i zobowiązanych. Działanie te będą niewątpliwie wymagać współpracy międzyresortowej w celu określenia ustandaryzowanego poziomu kosztów utrzymania i wychowania dziecka. W tym zakresie szczególnie cenna okazać się powinna współpraca z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Głównym Urzędem Statystycznym.

Dodatkowo uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Sprawiedliwości został już opracowany alternatywny dla obecnego systemu sposób określania świadczenia alimentacyjnego. Założeniem jest, że funkcjonowałby on obok systemu istniejącego obecnie. Opracowany system tzw. alimentów natychmiastowych sprzyjać ma szybkiemu uzyskaniu orzeczenia sądu z pominięciem długiego i żmudnego procesu. Będzie to wciąż świadczenie alimentacyjne, a jedynie dochodzone w odrębnym trybie. Zaletą tej instytucji jest jej prostota i przewidywalność co do czasu uzyskania orzeczenia w przedmiocie alimentów oraz ich wysokości.

Wysokość projektowanych świadczeń uzależniona miałaby być od minimalnego wynagrodzenia ustalanego na następny rok, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207) oraz od liczby dzieci pochodzących od tych samych rodziców. Na podstawie stawki procentowej w zależności od liczby uprawnionych dzieci oraz minimalnego wynagrodzenia, ustalana byłaby kwota natychmiastowych świadczeń alimentacyjnych, przy czym stawka procentowa przy jednym dziecku wynosiłaby 21% minimalnego wynagrodzenia, przy dwojgu dzieciach 19% minimalnego wynagrodzenia, przy trojgu dzieciach 17% minimalnego wynagrodzenia, przy czworgu dzieciach 15% minimalnego wynagrodzenia, a przy pięciorgu oraz większej liczbie dzieci 13% minimalnego wynagrodzenia.

Wysokość natychmiastowych świadczeń alimentacyjnych miałaby być corocznie aktualizowana według aktualnej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Następować to będzie z mocy prawa, o czym strony miałyby być pouczone przez sąd. W przypadku podwyższenia minimalnego wynagrodzenia za pracę podwyższeniu ulegnie także wysokość natychmiastowych świadczeń alimentacyjnych przyznanych nakazem zapłaty. Nie wymaga to wydania orzeczenia przez sąd, w szczególności nie wymaga zmiany nakazu zapłaty. Informacja o aktualnej, obowiązującej w danym roku wysokości natychmiastowego świadczenia alimentacyjnego zamieszczana będzie na stronach internetowych sądów.

Mając na względzie coroczny wzrost wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, można zakładać stały wzrost natychmiastowych świadczeń alimentacyjnych. W przypadku znacznego wzrostu kosztów utrzymania uprawnionego do alimentów (np. choroba, wyższe koszty edukacji) będzie istniała możliwość wniesienia zwykłego powództwa opartego o kryteria art. 138 k.r.o.

Zaletą projektowanej koncepcji jest szybkość uzyskania orzeczenia sądowego w przedmiocie alimentów w postaci nakazu zapłaty. Wnoszący pozew nie będzie jednocześnie zobowiązany do wskazywania wartości przedmiotu sporu, gdyż ustalona z urzędu wysokość należnych alimentów będzie zawsze wiadoma, a zależna jedynie od liczby uprawnionych. Uproszczenie postępowania polegać będzie również na ograniczeniu ilości dowodów, przy jednoczesnym położeniu nacisku na oświadczenia strony powodowej – dowodem niezbędnym będzie jedynie odpis aktu urodzenia dziecka. Nadto pozew w tym postępowaniu składany będzie obligatoryjnie na urzędowym formularzu, co powinno się przyczynić do uproszczenia procesu jego sporządzenia przez stronę.

Projekt obejmujący te zmiany był wpisany do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów pod nr UD 261. Przeszedł on proces uzgodnień, konsultacji i opiniowania. Przyjęty został również przez Komitet Społeczny Rady Ministrów. Z uwagi na wybór nowego Parlamentu oraz utworzenie nowego Rządu uległ dyskontynuacji. Rozwiązania powyższe znalazły się jednak w procedowanym obecnie projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz innych ustaw, a projekt ten oczekuje obecnie na decyzję o jego wpisaniu do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/